basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS TWEEDE ADDISIONELE TAAL V1

NOVEMBER 2018

KWAZULU-NATAL

PUNTE: 120

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 25 bladsye.

Kopiereg voorbehou

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings:

AFDELING A:	Leesbegrip	(30 punte)
AFDELING B:	Opsomming	(10 punte)
AFDELING C:	Taalstrukture en -konvensies	(40 punte)
AFDELING D:	Letterkunde	(40 punte)

2. Beantwoord AL die vrae.

3. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.

4. Trek 'n streep ná elke afdeling.

5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.

6. Laat 'n reël oop na elke antwoord.

7. Gee besondere aandag aan spelling en sinsbou.

8. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	20 minute
AFDELING C:	40 minute
AFDELING D:	40 minute

9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP

VRAAG 1: KOERANTARTIKEL

Lees die koerantartikel (TEKS A) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS A:

VAN SMOUS[1] OP STRAAT TOT 'N SAKEMAN

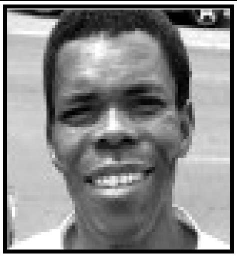

1 **Die begin**
Seun Diphoko (45), van Phahameng in Theunissen het eers op 'n plaas gewerk. Hy het 15 jaar gelede sy been in 'n trekkerongeluk gebreek en sy werk verloor. Hy moes vir sy gesin sorg en toe kry hy die idee om draadkarre te bou. Mooies. Droomkarre. Vir seuntjies en ooms, rykes en armes. Seun sê: "As ek nou terugkyk, was die trekkerongeluk 'n geluk by die ongeluk."

2 **Sy handewerk**
Seun bou vliegtuie, sleepwaens, busse – enigiets waarvoor jy vra. Baie mense weet van die mooi Hilux- en Ford-bakkies wat hy bou. Hierdie bakkies het selfs ingeboude radio's en tot die paneelbord[2] lyk net soos die regte bakkie s'n. As hy 'n nuwe model op die pad sien, gaan kyk hy mooi daarna voordat hy dit bou.

3 Hy gebruik rommel wat hy optel om die voertuie te bou. Hierdie werk om draadkarre te bou, is 'n familiebesigheid. Sy seuns, Sabatha, Sello en Lebohang, help hom om die raamwerk te bou. Sy vrou, Elisa Lebona, doen die verfwerk.

4 **Probleme**

Seun het veral twee probleme gehad wat gekeer het dat sy besigheid groei. Eerstens het hy nie die regte gereedskap gehad nie. Hy het net 'n tang[3] gehad wat nie altyd gehelp het om die draadkar aanmekaar te kry nie. Hy moes dan 'n sweismasjien[4] leen om die werk te doen.

5 Om sy draadkarre te verkoop, was ook 'n probleem. Die enigste plek waar hy sy handewerk kon verkoop, was langs die pad. Sabatha het aan die begin daarmee gehelp, maar toe het dit te gevaarlik geword.

6 **Seun se weldoeners**
'n Motoris wat eendag 'n draadkar by Seun gekoop het, het baie trots 'n foto daarvan op Facebook geplaas. Iemand van Bloemfontein wat nie sy naam genoem wil hê nie, het die foto gesien. Hy het vir Seun 'n sweismasjien en 'n sweisbril gegee.

7 'n Ander sakeman van Johannesburg het vir hom nóg sweisgereedskap gegee. Hierdie skenkings[5] het Seun se lewe verander. Hy kon toe twee keer meer draadkarre per maand bou.

8 Sy besigheid het verder gegroei toe Elmarie Prinsloo van die Bloemskou gesê het dat hy sy draadkarre skou toe moes bring. Dit het beteken meer mense sou sy produkte kon sien en koop. Die Vrystaatse Kunstefees het ook laat weet dat hy daar baie welkom was. Dit was nog 'n geleentheid om sy unieke draadkarre te wys en te verkoop.

9 Mohapi Ramohomane, 'n sakeman van Brandfort, is sy vriend. Hy help vir Seun om sy draadkarre in en om Bloemfontein te gaan aflewer. Soms leen Seun sy motor om by die geleenthede soos die Bloemskou en die Vrystaatse Kunstefees uit te kom.

10 **Die toekoms**
Vandag is Seun 'n bekende sakeman. Hy het vir die eerste keer sy eie bankrekening en hy lewer bestellings[6] landwyd af. "Die mense wil almal my sweismasjien leen, maar ek sê nee, dié masjien is net om draadkarre mee te bou," het hy gesê.

11 Nou wil Seun sy eerste motor koop. "Ek wil 'n Hilux hê. Nie 'n Ford nie. My eie, regte Hilux."

[Aangepas uit *Beeld*, 20 Januarie 2018]

Woordverklarings:

1. smous – *hawker*
2. paneelbord – *dashboard*
3. tang – *pliers*
4. sweismasjien – *welding machine*
5. skenkings – *donations*
6. bestellings – *orders*

1.1 Waar woon Seun Diphoko? (1)

1.2 Waarom kan ons sê sy naam, Seun, pas nie by hom nie? (1)

1.3 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.3) neer.

Met "droomkarre" (reël 4) bedoel die skrywer dat …

A Seun elke nag net van karre droom.
B die kopers droom hulle koop Seun se karre.
C baie mense wens hulle het sulke karre gehad.
D die karre wat Seun bou, nie regtig bestaan nie. (1)

1.4 Seun het 15 jaar gelede sy been in 'n trekkerongeluk gebreek en sy werk verloor.

Waarom sê Seun dit was 'n geluk by die ongeluk? (2)

1.5 Watter TWEE soorte bakkies maak Seun graag? (2)

1.6 Seun het niemand in sy gesin wat hom kan help nie.

Waarom is die stelling ONWAAR? (1)

1.7 Waar kry Seun die meeste van die materiaal waarmee hy sy draadkarre bou? (1)

1.8 Noem TWEE probleme wat gekeer het dat Seun se besigheid kon vooruitgaan. (Reëls 16 tot 23) (2)

1.9 Lees reël 22 en 23.

Wat, dink jy, het dit so gevaarlik vir Seun gemaak om sy handewerk langs die pad te verkoop of uit te stal? (1)

1.10 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.10) neer.

Uit reëls 26 tot 30 lei ons af dat 'n weldoener iemand is wat …

A goeie dinge vir ander mense doen.
B mooi dinge met sy/haar hande kan maak.
C dinge doen sodat ander mense dit kan sien.
D vir mense vertel as iemand iets goeds vir jou doen. (1)

1.11 Kies die inligting uit KOLOM B wat by die persoon in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (1.11.1 tot 1.11.4) neer, bv. 1.11.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
1.11.1	Een van Seun se kliënte	A	... het Seun se probleem met gereedskap raakgesien.
1.11.2	Iemand van Bloemfontein	B	... het die draadkar wat hy by Seun gekoop het, op sosiale media gewys.
1.11.3	Mohapi Ramohomane	C	... het vir Seun met vervoer gehelp.
1.11.4	Elmarie Prinsloo	D	... het gehelp om Seun se draadkarre te verf.
		E	... het vir Seun gehelp om sy draadkarre by die skou uit te stal.

(4 x 1) (4)

1.12 Waarom het die Vrystaatse Kunstefees 'n positiewe invloed op Seun se besigheid gehad? Noem TWEE redes. (2)

1.13 Seun wil nie sy sweismasjien aan ander mense uitleen nie.

1.13.1 Gee EEN rede waarom mense sal sê dat hy reg is. (1)

1.13.2 Gee EEN rede waarom mense sal sê dat hy verkeerd is. (1)

1.14 Watter soort bakkie wil Seun die graagste hê? (1)

1.15 Nadat Seun sy werk verloor het, het hy begin om draadkarre te bou.

Watter lewensles kan jy hieruit by Seun leer? (1)

1.16 Waarom sal Seun positief oor Facebook voel? (1)

TEKS B: VISUELE TEKS

Bestudeer die weerkaart hieronder en beantwoord die vrae.

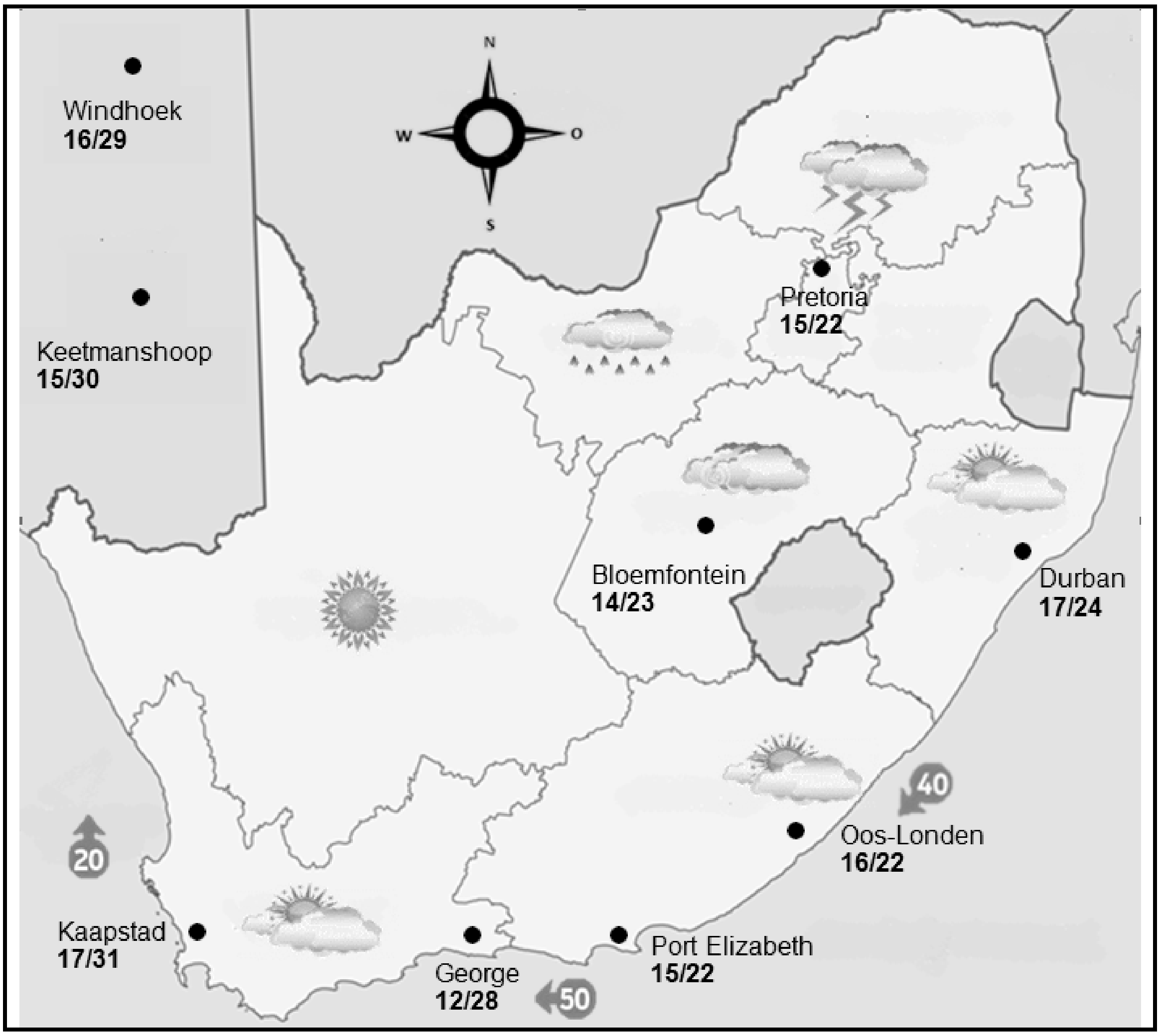

[Verwerk uit *Beeld*, 2 Oktober 2017]

1.17 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

Keetmanshoop lê (suid/wes) van Windhoek. (1)

1.18 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

Die warmste plek is (Durban/Kaapstad). (1)

1.19 Naby watter groot stad gaan daar moontlik donderstorms (*thunderstorms*) wees? (1)

1.20 Kies die korrekte woord uit die blokkie.

Watter woord/woorde sê dat die son nie gaan skyn nie? (1)

Son	**Gedeeltelik bewolk**	**Bewolk**
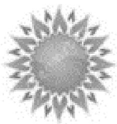	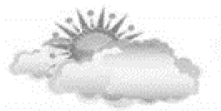	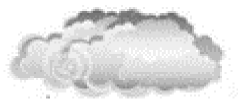

1.21 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.21) neer.

Die doel van die weerkaart is om ...

A die afstand tussen dorpe te wys.
B mense te help om die beste pad te kies om te ry.
C te wys waar die verskillende provinsies in Suid-Afrika lê.
D mense te help om hulle aktiwiteite en kleredrag te beplan. (1)

1.22 Hoekom is die weer in Oos-Londen nie ideaal om 'n piekniek te hou nie? Noem EEN rede. (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

Kopiereg voorbehou

AFDELING B: OPSOMMING

VRAAG 2: WEES VEILIG WANNEER DAAR WEERLIG IS

- Som die SEWE dinge wat jy moet doen om **VEILIG TE WEES WANNEER DAAR WEERLIG (*LIGHTNING*) IS**, in SEWE VOLSINNE op.
- Skryf die volsinne PUNTSGEWYS en in jou EIE WOORDE neer.
- Nommer die volsinne van 1 tot 7.
- Jou opsomming mag nie langer as 60 woorde wees nie.
- Dui die KORREKTE getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

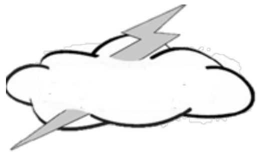

TEKS C

BINNE-IN DIE HUIS

Jy is dalk besig om te bad of te stort terwyl dit buite blits en die weer dreun. Onthou, dan moet jy dadelik uit die stort of bad klim.

Dit is verkeerd om voor 'n venster met oop gordyne te staan as dit buite blits en daar donderweer is. 'n Oop venster gee vir weerlig 'n reguit pad om langs te trek.

As dit buite blits en die weer dreun, moet jy nie besluit om iemand op jou landlyn te bel nie. Die telefoondraad kan die elektrisiteit reguit na jou toe gelei.

Elektrisiteit kan baie gevaarlik wees as die weer swaar is. As die weer begin dreun, moet jy glad nie aan muur- of kragproppe raak nie.

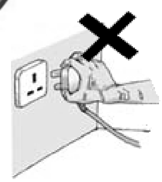

BUITE DIE HUIS

Die weerlig slaan gewoonlik die hoogste voorwerpe raak. Dis waarom jy nooit onder 'n boom moet staan as daar weerlig is nie.

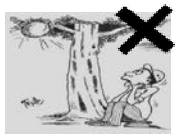

Soms is daar swaar weer en weerlig terwyl jy in 'n voertuig is. Jy is veilig, solank jy net nie aan enige metaal binne-in die voertuig raak nie.

As jy en jou maats buite saam is en die weerlig slaan, moet julle ver van mekaar af staan. Dan kan die elektrisiteit nie van een persoon na 'n ander beweeg nie.

[Eie teks]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Lees en bestudeer die advertensie (TEKS D) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS D

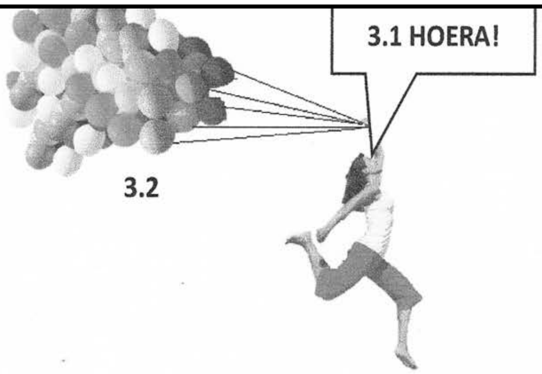

'N NUWE SELFOON

(3.3) JY HET DAARVAN GEDROOM.

JY HET DAARVOOR GEVRA.

HIER IS DIT NOU!

KOM VIER DIT!

Die (3.4) (nuut) Cell-Nova kan (3.5) (...) wees.

Nou kan jy ook 'n sosiale lewe hê!

(3.6) Kontak al jou friende en familie op WhatsApp en Facebook Lite.

Die Cell-Nova is (3.7) klein en goedkoop.

(3.8) Kom knoop hierdie nuus aan jou oor:

- Slegs R1 200,00 of R199,00 indien jy 'n kontrak het
- 2 MP-kamera
- Flitslig
- FM-radio

(3.9) (VERNIET)

R100 ekstra lugtyd
+ 200 MB data

Kom gesels met ons slim en (3.10) (vrolik) assistente by enige winkelsentrum of skakel ons tolvrynommer by 086 111 2222 as jy meer wil weet.

[Verwerk uit *Grafika 24*]

3.1 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

Die meisie in die advertensie roep "Hoera!" uit, omdat sy (ongelukkig/gelukkig) voel. (1)

3.2 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.2) neer.

Die ballonne wat die meisie in die advertensie vashou, hou verband met die volgende sin in die advertensie:

A Jy het daarvan **gedroom**.
B Jy het daarvoor **gevra**.
C Kom **vier** dit.
D Kom **gesels** met ons slim assistente. (1)

3.3 Verander die sin in 'n VRAAGSIN.

Jy het daarvan gedroom. (1)

3.4 Gee die OORTREFFENDE TRAP van die woord tussen hakies.

Die (nuut) Cell-Nova (1)

3.5 Voltooi die volgende sin deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommer (3.5) en die ontbrekende woord neer.

myne;	hare;	syne;	joune

As jy R1 200,00 kan betaal, kan die Cell-Nova … wees. (1)

3.6 Gee die KORREKTE SPELLING van die onderstreepte woord. Moenie die hele sin oorskryf nie.

Kontak al jou <u>friende</u> en familie op WhatsApp en Facebook Lite. (1)

3.7 Gee die INTENSIEWE VORM van die woord tussen hakies.

Die Cell-Nova is (klein) en goedkoop. (1)

3.8 Kom knoop hierdie nuus aan jou oor.

Sê of hierdie sin LETTERLIK of FIGUURLIK bedoel word. Motiveer jou antwoord deur te sê wat die sin beteken. (1)

3.9 Gee 'n SINONIEM vir die woord tussen hakies.

(Verniet) R100 ekstra lugtyd + 200 MB data. (1)

3.10 Gee die KORREKTE vorm van die woord tussen hakies.

Kom gesels met ons slim en (vrolik) assistente. (1)
[10]

VRAAG 4: SPOTPRENT

Bestudeer die spotprent (TEKS E) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS E

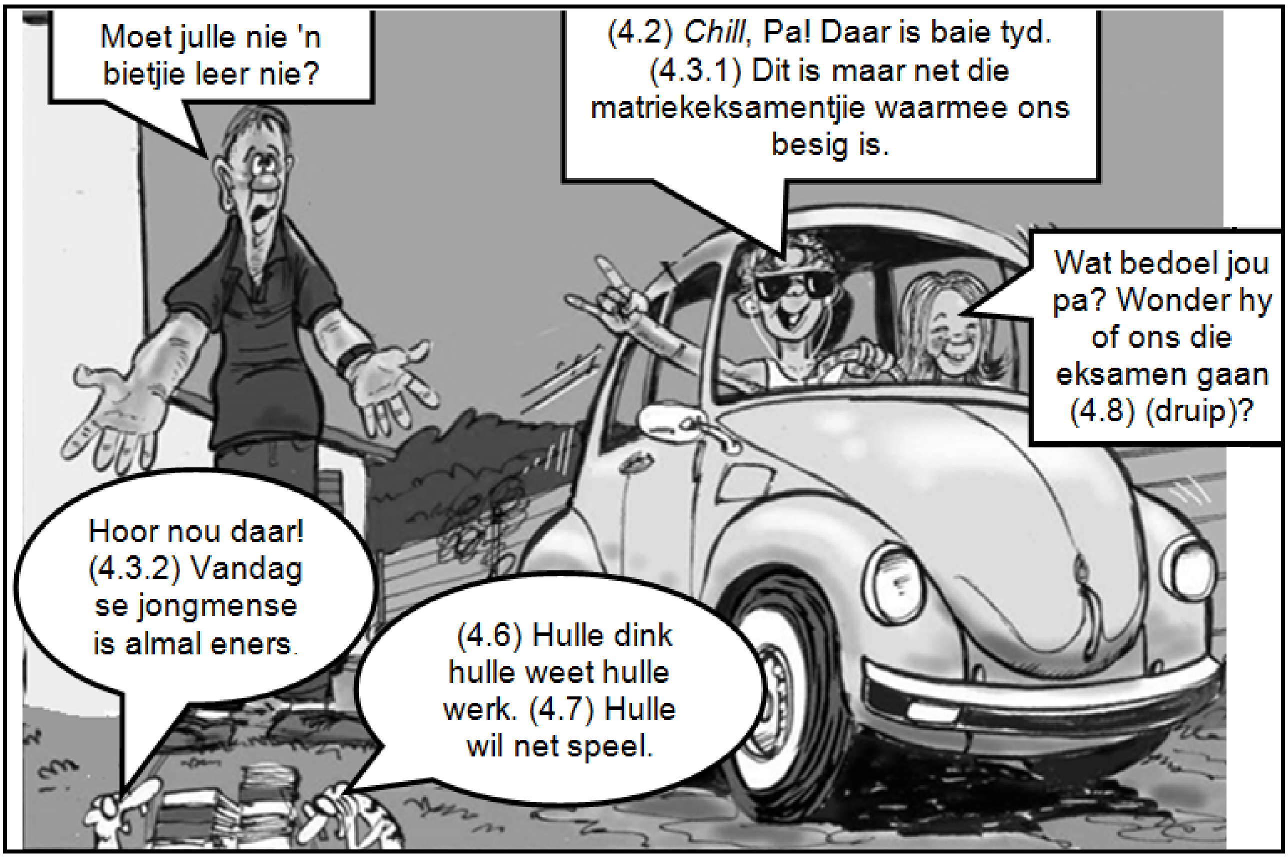

[Verwerk uit *Die Burger*]

4.1 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

Aan Pa se lyftaal kan ons sien dat hy (tevrede/ontevrede) met sy seun is. (1)

4.2 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

As die seun vir sy pa sê dat hy moet *chill*, bedoel hy dat sy pa (rustig/opgewonde) moet raak. (1)

4.3 Voltooi die volgende sinne deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommers (4.3.1 tot 4.3.2) en die ontbrekende woord neer.

partydigheid;	stereotipering;	sarkasme

4.3.1 "Dit is maar net die matriekeksamentjie waarmee ons besig is", is 'n voorbeeld van ... (1)

4.3.2 "Vandag se jongmense is almal eners", is 'n voorbeeld van … (1)

4.4 Vul die ontbrekende VOORSETSEL in.

Dit lyk nie of die seun … sy skoolwerk belangstel nie. (1)

4.5 Gee die SAMESTELLING vir die woord tussen hakies.

Die seun luister na musiek met sy (oor + fone). (1)

4.6 Verbeter die volgende sin. Skryf die hele sin oor.

Hulle dink hulle weet hulle werk. (1)

4.7 Skryf die sin oor in die INDIREKTE REDE.

Die wurm sê: "Hulle wil net speel."

Begin só: Die wurm sê dat … (1)

4.8 Gee die ANTONIEM vir die woord tussen hakies.

Wonder hy of ons die eksamen gaan (druip)? (1)

4.9 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.9) neer.

In hierdie teks spot die kunstenaar met …

A 'n stokou motor.
B die baie leerwerk.
C die matriekeksamen.
D matrikulante se ouers. (1)

[10]

Kopiereg voorbehou

VRAAG 5

5.1 Lees die teks (TEKS F) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS F: LEESTEKS

EVERT EN MOKONI, DIE TWEE JONG HELDE VAN KROONSTAD

(5.1.1) 'n Treinongeluk het (naby Kroonstad)(vroeg in 2018) plaasgevind. (5.1.2) (Evert en Mokoni het baie mense na veiligheid gehelp. Hulle is net twaalf jaar oud.) (5.1.3) (Pa's) het hul babas vir die seuns deur die treinvensters aangegee. (5.1.4) Hulle is ware helde. (5.1.5) Hulle behoort medaljes vir hulle dapperheid … kry.

(5.1.6) (Evert praat sotho wat hy by die tuinman geleer het.)

Toe hulle ses was, het iets vreesliks gebeur. (5.1.7) ('n Bakkie het Mokoni se perd getref.) Die perd is dood. (5.1.8) Hulle het Mokoni hospitaal toe geneem, <u>want</u> hy het baie seergekry.

Evert en Mokoni hou daarvan om in die (5.1.9) (rivier) op die plaas te swem. Sondae speel hulle sokker teen die kinders op die ander (5.1.10) (plaas). Vakansies is hulle die heeldag saam. (5.1.11) (Elke oggend) gaan vang hulle paddas in die gronddam. Soms slaap Mokoni sommer oor. Dan dink hulle nie aan skool of (5.1.12) leer nie. (5.1.13) Evert hou van die dorp.

(5.1.14) Evert en Mokoni bly vir altyd vriende.

[Verwerk uit *Volksblad*, 13 Januarie 2018]

5.1.1 RANGSKIK die woorde tussen hakies in die korrekte VOLGORDE. Skryf die hele sin oor.

'n Treinongeluk het (naby Kroonstad)(vroeg in 2018) plaasgevind. (1)

5.1.2 VERBIND die sinne met die woord tussen hakies.

Evert en Mokoni het baie mense na veiligheid gehelp. Hulle is net twaalf jaar oud. (al) (1)

5.1.3 Gee die VROULIKE VORM van die woord tussen hakies.

(Pa's) het hul babas vir die seuns deur die treinvensters aangegee. (1)

5.1.4 Skryf die sin in die VERLEDE TYD.

Hulle is ware helde. (1)

5.1.5 Voltooi die INFINITIEF. Skryf die hele sin oor.

Hulle behoort medaljes vir hulle dapperheid … kry. (1)

5.1.6 Skryf die woord wat met 'n HOOFLETTER geskryf moet word, korrek neer.

Evert praat sotho wat hy by die tuinman geleer het. (1)

5.1.7 Skryf die sin in die LYDENDE VORM.

'n Bakkie het Mokoni se perd getref.

Begin só: Mokoni se perd … (1)

5.1.8 Skryf die sin oor en begin soos aangedui.

Hulle het vir Mokoni hospitaal toe geneem, <u>want</u> hy het baie seergekry.

Begin só: Hulle het vir Mokoni hospitaal toe geneem <u>omdat</u> … (1)

5.1.9 Gee die VERKLEINWOORD van die woord tussen hakies.

Evert en Mokoni hou daarvan om in die (rivier) op die plaas te swem. (1)

5.1.10 Gee die MEERVOUD van die woord tussen hakies.

Sondae speel hulle sokker teen die kinders op die ander (plaas). (1)

5.1.11 Gee EEN WOORD vir die woorde tussen hakies.

(Elke oggend) gaan vang hulle paddas in die gronddam. (1)

5.1.12 Gebruik die woord "leer" in 'n sin sodat dit 'n ANDER BETEKENIS het.

Dan dink hulle nie aan skool of <u>leer</u> nie. (1)

5.1.13 Skryf die sin oor in die ONTKENNENDE vorm.

Evert hou van die dorp. (1)

5.1.14 Skryf die sin oor in die TOEKOMENDE TYD.

Evert en Mokoni bly vir altyd vriende. (1)

5.2 Bestudeer die teks (TEKS G) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS G: PRENT

[Bron: www.bhavinionline.com]

5.2.1 Kies die KORREKTE woord tussen hakies.

Die sjef gooi die pizzadeeg in die (lig/lug). (1)

5.2.2 Kies die KORREKTE woord tussen hakies.

Die hond kom agter die (reuk/ruik) van die pizzas aan. (1)

5.2.3 Vul die ONTBREKENDE WOORD in.

Die man speel 'n liedjie op die ... . (1)

5.2.4 Gee die korrekte vorm van die TELWOORD tussen hakies.

Lisa eet nou haar (drie) pizza. (1)

5.2.5 Vul die ONTBREKENDE WOORD in.

Jason dra 'n ... , want hy kan nie goed sien nie. (1)

5.2.6 Vul die ONTBREKENDE WOORD in.

Andrew is kwaad, want die kelnerin het sy koeldrank ... . (1)
[20]

TOTAAL AFDELING C: 40

Kopiereg voorbehou

AFDELING D: LETTERKUNDE

Beantwoord NET die vraag oor die stories/drama wat jy behandel het, dit wil sê VRAAG 6 OF VRAAG 7.

VRAAG 6: *LUGSPIEËLINGS* – Myicelie Pienaar

VERHAAL A: "AG NEE DANKIE MAN, OUPA!" **EN** VERHAAL B: "LUGSPIEËLING**"**

OF

VRAAG 7: *PERDEKRAG* – Cecilia du Toit

VRAAG 6

VERHAAL A: "AG NEE DANKIE MAN, OUPA!" – H du Plessis

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS H

"Waar's Kallie?" onthou sy pa.
"Seker soontoe soos 'n dwaas." Sy ma klink behoorlik boos. "En dan moet arme Ma staan en verskonings uitdink."

***

"Wat is dit met Oupa?" vra Kallie so onskuldig moontlik, "hallo Pa, Ma."
Sy ouers kyk vir mekaar en hul oë vra, "Hoeveel het hy gehoor?"
"Ag Oupa het maar 'n bietjie probleme," probeer sy pa lig maak van die gedoente.

***

"Ek sal Maandagmiddag vir Ouma kom help," belowe hy en wonder of hy sal uitkom voor sy oupa inkom.

***

Dis baie laat toe hy met 'n dik gesig en geswelde oë by die huis aankom. Sy ouers sê niks en sy ma beduie hy moet die telefoon wat in die gang begin lui, antwoord.
"Ou Kal, sal ek en jy volgende Saterdag ..."

***

Kallie voel die gal in sy keel opstoot en sy stem is dik toe hy eindelik die woorde uitkry: "Ag nee dankie man, Oupa!"

6.1 Wat het Kallie en Oupa vroeër op Saterdae gedoen wat lekker was? (1)

6.2 Waarom is Oupa nou Saterdae nie meer by die huis nie? (1)

6.3 Watter "verskonings" het Ouma vir Oupa se afwesigheid gemaak? Noem TWEE. (2)

6.4 "Ag Oupa het maar 'n bietjie probleme". (Reël 6)

Dink jy die familie was reg om nie oor Oupa se verhouding met die jong meisie te praat nie?

Motiveer jou antwoord. (1)

6.5 Waarom, sou jy sê, was die verhouding tussen Oupa en die jong meisie verkeerd? (1)

6.6 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur.

- Kallie het sy oupa saam met 'n jong vrou gesien.
- Kallie se oupa het nie meer Saterdae saam met Kallie deurgebring nie.
- Al die seuns het by Black Cat se deur uitgestorm.
- Kallie se pa het hom fliek toe gestuur. (4)

6.7 Kallie se Ouma het nog oefening op haar ouderdom gedoen.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

6.8 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.8) neer.

Kallie het "met 'n dik gesig en geswelde oë" huis toe gegaan. (Reël 9)

Dit dui aan dat Kallie ...

A geïrriteerd was en nie wou praat nie.
B smoorkwaad vir iets of iemand was.
C gehuil het omdat hy hartseer was.
D siek was en nie lekker gevoel het nie. (1)

6.9 Verskillende gebeure en plekke het 'n groot invloed op Kallie se lewe gehad.

Kies die inligting uit KOLOM B wat by die plek in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (6.9.1 tot 6.9.4) neer.

KOLOM A	KOLOM B
6.9.1 Op die plaas	A … het die familie Oupa se probleem bespreek.
6.9.2 In Oupa en Ouma se huis	B … het Kallie en sy maats saamgekuier.
6.9.3 In die kafee	C … het Kallie vir Tommie by die hek gegroet.
6.9.4 By Kallie se huis	D … het Kallie en sy oupa baie lekker tye gehad.
	E … het Kallie altyd appeltert gekry om te eet.

(4 x 1) (4)

6.10 Voltooi die volgende sin deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommer (6.10) en die ontbrekende woord neer.

kwaad;	skaam;	hartseer

"Kallie voel die gal in sy keel opstoot". (Reël 14)

Hierdie uitdrukking wys dat Kallie ... gevoel het. (1)

6.11 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.11) neer.

Die laaste sin in die verhaal is dieselfde as die titel. Hoekom, dink jy, is die herhaling van hierdie woorde effektief?

Dit beklemtoon (*emphasise*) dat …

A Kallie nie van visvang hou nie.
B Kallie steeds respek vir sy oupa het.
C Kallie beplan om eerder iets anders te doen.
D Kallie nie meer dinge saam met sy oupa wou doen nie. (1)

6.12 Hoe sou jy anders as Kallie opgetree het as jy jou oupa saam met 'n ander vrou gesien het? (1)

6.13 Hoe sou jy hierdie verhaal op 'n gelukkige noot laat eindig het? (1)

EN

VERHAAL B: "LUGSPIEËLING" – Jackie Wolvaardt

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS I

Swetsend skiet Buster by 'n ouerige dame in 'n Volksie verby. "Moes vanmelewe al oppie scrapheap gewees het met kar en al, ou koei!"

Rosina byt haar lip. Dit lyk dan vir haar soos Miesies Ruben van die Rooiwinkel. Doen sy die regte ding, wonder sy vertwyfeld, maar dan onthou sy weer die vaal mure van haar kamer in hul huisie, ...

***

Sy oefen gereeld voor Cathy se spieël. Cathy ... sy sal vir Cathy mis, nee, sy sal vir Cathy kom haal as sy beroemd en suksesvol is ...

***

"Hoe, ek, my ma, ek kan nie so huis toe nie." Rosina snuif swaar.

"Jou skoolhoof wag al daar voor iewers. Wag, laat ek net hoor."

Sy lig die gehoorbuis van die telefoon op haar lessenaar, praat vinnig en kortaf. "Hulle kyk of hulle jou tas in die gesteelde kar kry. Miskien is jy gelukkig."

Maar die tas is weg.

"Buster sou dit wel verkwansel het," die polisievrou skud haar kop. "Sorry, girlie, that's life."

6.14 Waarheen was Rosina en Buster op pad? (1)

6.15 "Moes vanmelewe op die scrapheap gewees het met kar en al, ou koei!" (Reël 1 en 2)

Het Buster hier reg opgetree?

Motiveer jou antwoord. (1)

6.16 Voltooi die volgende sin deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommer (6.16) en die ontbrekende woord neer.

onseker; kwaad; hartseer

"Rosina byt haar lip." (Reël 3)

Dit wys vir ons dat Rosina ... was. (1)

6.17 Buster het vir Rosina baie <u>leuens</u> vertel.

Noem TWEE dinge waaroor hy gejok het. (2)

6.18 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.18) neer.

Rosina was ongelukkig oor "die vaal mure van haar kamer ..." (Reël 4 en 5)

Dit dui aan dat sy ...

A gevoel het dat sy nie genoeg privaatheid gehad het nie.
B baie tyd in haar kamer moes deurbring.
C haar kamer 'n ander kleur wou verf.
D gevoel het dat haar lewe nie interessant genoeg was nie. (1)

6.19 In hierdie verhaal wou party karakters Rosina help, maar ander wou haar misbruik.

Kies die inligting uit KOLOM B wat by die karakter in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (6.19.1 tot 6.19.4) neer.

KOLOM A	KOLOM B
6.19.1 Buster	A ... kon sien dat Rosina nie inpas by die mense by die rave nie.
6.19.2 Die speurder	B ... het Rosina as 'n maklike prooi gesien.
6.19.3 Joseph	C ... was 'n streng, maar goeie mens.
6.19.4 Mnr. Du Patsi	D ... het pornografiese foto's geneem.
	E ... was 'n opregte vriend.

(4 x 1) (4)

6.20 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur.

- Rosina het koeldrank gedrink wat anders gesmaak het.
- Rosina was moeg en het langs die kar inmekaar gesak.
- Buster het Rosina aan sy vriende voorgestel as sy niggie van die plaas af.
- Rosina wou vir ewig aanhou dans. (4)

6.21 Rosina is vir 'n pornografiese fotosessie gereed gemaak.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

6.22 Buster was 'n dief, maar het ook 'n ander slegte ding gedoen.

Watter ander slegte ding het hy ook gedoen? (1)

6.23 Was dit goed vir Rosina dat die polisie Buster en sy vriende daardie dag gevang het?

Motiveer jou antwoord. (1)

6.24 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.24) neer.

Rosina het gevoel dat die skoolhoof nie van haar hou nie, **maar** hý het haar kom haal en haar veilig huis toe geneem.

Dit is 'n voorbeeld van …

A 'n vergelyking.
B ironie.
C 'n metafoor.
D simbool. (1)

6.25 "Sorry, girlie, that's life." (Reël 14)

Pas die Engelse woorde hier wanneer die polisievrou met Rosina praat?

Motiveer jou antwoord met 'n feit uit die kortverhaal. (1)

6.26 Was Rosina reg of verkeerd om die huis sonder haar ouers se toestemming te verlaat?

Motiveer jou antwoord met 'n feit uit die kortverhaal. (1)
[40]

OF

VRAAG 7: *PERDEKRAG* – Cecilia du Toit

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS J

WILMA:	Nou ja. Daar kom netnou nog iemand. Hy kom ook hier werk.
BINKI:	Hier, Tannie? Ek bedoel, Wilma.
WILMA:	Dis 'n seun, omtrent jou ouderdom. Hy gaan elke week kom. Hy gaan nie hier op die plaas bly soos jy nie. Jy moet hom maar 'n bietjie help. Dinge vir hom wys en so.
BINKI:	Ek?
WILMA:	Ja. Jy's mos nie meer bang vir die perde nie.
BINKI:	E … nie juis nie.
WILMA:	Nou staan nader. Vandag moet jy vir Lady Jane borsel. *(Binki gaan die stal so huiwerig binne dat sy Lady Jane onrustig laat rondtrap.)* Onthou, sy weet wat jy dink …
	***
WILMA:	Jy kan my Wilma noem. Daardie perd is Tinkerbelle. En hierso is Lady Jane.
LUCKY:	*(Hy maak of hy gaap.)* Big deal.
	***
WILMA:	… Ja, dis oor Lucky. Jy is seker nog nie te ver van die plaas af nie, so jy kan hom sommer nou kom haal. Ja, vat hom saam terug stad toe.

7.1 Aan wie behoort hierdie ryskool, Silwerkloof Stalle? (1)

7.2 Waarom moes Lucky vir drie maande by hierdie ryskool werk? (1)

7.3 Gee TWEE redes waarom Wilma sommer dadelik vir Lucky weer terug stad toe wou stuur. (2)

7.4 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur.

- Lucky leer sy les.
- Lucky en Wilma stry kort-kort.
- Lucky loop saam met die ander karakters in die rondte.
- Lucky kom op die plaas aan.

(4)

7.5 Binki bly hier by die ryskool omdat sy nie ouers het nie.

Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is.

Motiveer jou antwoord. (1)

7.6 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.6) neer.

Wilma vra vir Binki om vir Lucky 'n bietjie te help. Lucky het gou gewys dat hy …

A graag by die ryskool wil help.
B wil hê dat Binki hom moet help.
C skaam is dat 'n meisie hom moet help.
D dink hy kan regkom sonder dat iemand hom help. (1)

7.7 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.7) neer.

Lees reël 6 en 8.

As Binki só antwoord, wys dit vir ons dat sy …

A vir Wilma bang is.
B te lui is om te help.
C vir die perde bang is.
D baie van die perde hou. (1)

7.8 Voltooi die volgende sinne deur woorde in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommers (7.8.1 en 7.8.2) en die ontbrekende woorde neer.

simpatiek;	negatief;	positief;	motors;	mooi klere;	diere

7.8.1 Uit die drama kan ons aflei dat Lucky … teenoor ryk kinders is. (1)

7.8.2 Hy glo ryk mense gee meer vir … as vir mense om. (1)

7.9 Lees reëls 13 tot 15.

7.9.1 Wat het Wilma met haar woorde in reël 13 probeer doen? (1)

7.9.2 Wat bedoel Lucky met die woorde "Big deal"? (1)

7.10 Waarom het Lucky in reël 14 gemaak of hy gaap? (1)

7.11 Dink jy die magistraat het vir Lucky die regte straf gegee? Sê waarom jy so dink. (1)

7.12 Dink jy Wilma het regverdig (*fair*) teenoor Lucky opgetree toe sy Lucky se selfoon afgevat het? Motiveer jou antwoord uit die drama. (1)

7.13 Watter deel van die drama het jou hartseer laat voel? (1)

7.14 Jy was saam met Binki en Lucky by die ryskool.

Watter EEN van die kinders sou jy graag as jou maat wou hê en waarom? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS K

LUCKY: Jy't gesê jy doen ook soort van community service. Wat het jy gedoen? *(Wilma bly besig en draai weg van hom.)* Toe, sê vir my.
WILMA: My storie is nie belangrik nie. Wat was, is verby. Al wat saak maak, is wat ek nou doen.
LUCKY: Ek wil nie 'n preek hê nie, Antie. Jy wil my mos help. Sê dan, wat het jy gedoen?

***

LUCKY: *(… Kaizer druk sy neus teen Lucky se skouer en Lucky staan vas. Dan fluister hy naby Kaizer se oor.)* Jis, Kaizer, my chief.

***

WILMA: *(Agterdogtig.)* Was jy daar binne by Kaizer?
LUCKY: Ek het vir hom water gevat.
WILMA: Jy't wat gedoen?
LUCKY: Ek sê, ek het gaan kyk of hy dors is.

***

(Tinkerbelle kom doodluiters opgestap sonder 'n leiband en snuffel aan die hooi. …)

***

LUCKY: Lady, Lady. Kom join my hier buite. ASSEBLIEF! *(Lady Jane kom by die stal uitgestap en snuffel naby Lucky.*

7.15 Haal die toneelaanwysing aan wat aandui dat dit vir Wilma moeilik is om oor haar gemeenskapswerk te praat. (1)

7.16 Voltooi die volgende sinne deur woorde in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommers (7.16.1 tot 7.16.4) en die ontbrekende woorde neer.

inspuit;	gat;	glasstuk;	veld;	dronk;	rivier;	doodskiet;	hartseer

Wilma het vir Lucky vertel wat sy gedoen het om gemeenskapsdiens te verdien. Hier is haar verhaal.

Wilma was een aand (7.16.1) … . Sy het met haar perd deur die (7.16.2) … gejaag. Haar perd het in 'n (7.16.3) … getrap en sy been gebreek. Hulle moes die perd (7.16.4). (4)

7.17 Waarom, dink jy, kon dit vir Lucky help toe Wilma hom vertel wat sy verkeerd gedoen het? (1)

7.18 Kies die KORREKTE woord tussen hakies.

Lees reëls 8 tot 14.

7.18.1 Lucky se woorde en gedrag dui daarop dat daar (konflik/ karakterontwikkeling) by hom plaasgevind het. (1)

7.18.2 Die gebeure tussen Lucky en Kaizer noem ons die (hoogtepunt/slot) van die drama. (1)

7.19 Lucky kan dankbaar wees teenoor 'n paar karakters in die drama wat die lewe vir hom makliker wou maak.

Kies die antwoord uit KOLOM B wat by die karakter in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (7.19.1 tot 7.19.4) neer, bv. 7.19.5 F.

KOLOM A	KOLOM B
7.19.1 Mev. Mhlopo	A … het gehoop Lucky sou uiteindelik leer hoe om met diere, veral perde, te werk.
7.19.2 Die magistraat	B … het Lucky se houding teenoor ryk kinders verander.
7.19.3 Kaizer	C … het vir Lucky van kleinsaf goeie maniere geleer.
7.19.4 Binki	D … wou vir Lucky leer om die perde se vertroue te wen.
	E … het vir Lucky geleer dat perde regtig dwarsdeur jou kan kyk en weet wat jy dink.

(4 x 1) (4)

7.20 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.20) neer.

Die drama se titel is "Perdekrag".

Watter uittreksel uit die drama sluit die beste by hierdie titel aan?

A "Daar was nie genade vir Grace nie."
B "Lady, Lady. Kom join my hier buite. ASSEBLIEF!"
C "Tinkerbelle skud haar kop elke keer weg van die leiband."
D "Kaizer druk sy neus teen Lucky se skouer en Lucky staan vas." (1)

7.21 Lucky tree aan die einde van die drama anders teenoor Kaizer op as aan die begin van die drama.

7.21.1 Beskryf Lucky se optrede teenoor Kaizer **aan die begin** van die drama. (1)

7.21.2 Beskryf Lucky se optrede teenoor Kaizer **aan die einde** van die drama. (1)

7.22 Waarom is Wilma agterdogtig (*suspicious*) in reël 11? (1)

7.23 Wat lei ons uit Wilma se vraag in reël 13 af? (1)

7.24 Dink jy Lucky wil aan die einde van die verhaal steeds nie by Silwerkloof Stalle werk nie? Motiveer jou antwoord. (1)

7.25 Is jy tevrede met hoe die drama vir Lucky en Binki geëindig het?

Gee vir elke karakter 'n rede waarom jy so sê. (2)
[40]

TOTAAL AFDELING D: 40
GROOTTOTAAL: 120

Kopiereg voorbehou